

KényszeRabok

Kemény Zsófi: *Rabok tovább*. Jelenkor Kiadó, Pécs, 2017

Egy könyv tigrissel és Hősök terével. Kemény Zsófi *Rabok tovább* című regénye sok hasonlóságot mutat az egymásra hányt, kupacot alkotó lányregényekkel. Viszont a számomra szimpatikusabb olvasat is érvényesülhet: egy rendkívül ironikus, kiábrándító korkép reprezentációjaként is befogadható. A könyv egész hangulata és története, ahogyan a narrátor is írja: „visszafordíthatatlanul átlagos” (8). Az egyetemista főhősnő céltalanul lézeng, keresi az életének, a létének az értelmét. A címről természetesen Petőfi Sándor versére asszociálunk: egy fenséges eszmére és az ezt hangoztató tudatos, tette kész emberekre, sőt tömegekre, melyek egyként pulzálnak. A Kemény-regény vonatkozásában ezek a hatalmas erejű szavak, az óriási tettek nem kapnak hangsúlyos szerepet. A tüntetés, a forradalom szikrája egy Facebook-csoportban pattant ki. Az internetes felület az új generáció fóruma, ugyanis nagyobb tömegeket érhetnek el. Hatékonyabb-e egy közösségi oldalon világmegváltást, változást megszervezni? Az ilyen szervezkedés nyelvezete rendkívül intim, tömör és rövid. Olyan kódolt nyelvezet, melyet az idősebb réteghez tartozók nehezebben vagy akár nem is tudnak értelmezni. Kemény Zsófi a szünni nem akaró kétségbeesés tragikumát szövegezte meg.

A főhősnő nem nevezhető antiforradalmárnak, viszont a Budapesten kialakult forradalomnak, harcnak a passzív résztvevője. Nem alakítja az események sorozatát, nincs befolyással rájuk, egyfajta antihős. Természetesen az ő vállát is nyomja az eltüntethetetlen teher, mely Magyarország minden lakosára ránehezedik: a tehetetlenség és a görcsösen várt változás bekövetkezése.

A történet fő mozgatóereje a kényszer és az emberi kapcsolatok válsága. A főhősnő szenvedéstörténetét követhetjük végig: a „valamit

tevés”, a bármilyen közösséghez tartozás, az ideális pár megtalálása izgatja Borát. A problémák hierarchikus viszonyban állnak egymással (ez talán a regény egyik lehangsúlyosabb történetmagja), a szerelem idealizálásának problémája átítatja a regényt, ereje megkérdőjelezi még az ítélőképességet is. Így tudtak eltűnni a lángokban úszó Budapestről Boráék. A szerelem erejével kozmikus magasságokba emelkedik a két főhős. Felértékelődik a forradalom, a család és a barátok. A kettejük által teremtett mesterséges közeg testesíti meg a harmóniát.

A borítón látható tigris egy vele összeegyeztethetetlen látványossággal párosul: a Hősök terével. Elméleti síkon mégis összetartoznak. A téren megformált szobroknak (személyeknek) ennyi jutott haláluk után – mondja el Bora. Bebörtönözték őket. Rabokká váltak. Pusztán jelképpé váltak. Nekik már nincs választásuk, itt ragadtak örökre, viszont ezekkel a mélyenszántó metaforákkal próbál olyan tudattartalmakat előhívni, melyeket hajlamosak vagyunk nagyon mélyre temetni, s elfeledni őket. Ide tartozik a szabadság vágya és elérése. Egy olyan lételemről van szó, mely nélkülözhetetlen az egyén számára, muszáj ennek megvalósulása érdekében változást indukálnunk, különben létezésünk értelme is megkérdőjeleződik. Hogyan kerül képbe a Tigris? Számára sincs más választás. Tűri a ketrec szűkösségét, a létminimumot.

A regény az értékek megváltozásáról és átértékelődéséről szól. A fiatal generációról, azok mindennapi problémáiról, a családi problémákból adódó komplexusokról, a közösséghez tartozásról. Mindez olyan unalomköntösbe öltöztetve, ami saját generációm alapérzete, alaptapasztalata.

Kemény Zsófi sok aktuális problémára reflektál. Magyarország közhangulatát festi meg a lapokon, ahol tombol a feszültség. Ugyanis „Budapest egy gránátalma. Gránát, mert hétvégente robban, alma, mert sötététbordós piros hangulatú, és egy szimpla almáságban is egzotikus gyümölcs” (56). A történet gyújtópontja egy ünnepség, melyen Mátyás királyt újratemették. Voltak ellenzői és támogatói. Az ünneplés nem egyértelműen, de tüntetéssé alakult át. Megindult a lavina, a totális káosz. Fontos megemlíteni, hogy a miniszterelnök ünnepi beszédét meg-megszakítja egy rapszöveg, melyben fellelhetők az intertextualitás csírái. A fiatalok rétegének szócsöve és egy országot kormányzó miniszterelnök steril beszéde áll egymással szemben.

Nagyon frappáns megoldás, hogy a regény minden olvasói tapasztalattól mentes befogadók számára egy könnyed olvasmányként artikulálódik, míg egy másik réteg számára a rejtett tartalmak megfejtése kerül a fókuszpontba. Adott esetben nagyon vékony a határ az általam felvetett két olvasói perspektíva között, ettől válik izgalmassá. Viszont mindkét olvasói szempontból egy tragikus korképet olvashatunk ki a betűkből, amelyeket a mindennapjainkban már nem is realizálunk, csak átsiklunk felettük.